

ĐỔI MỚI PHƯƠNG PHÁP GIẢNG DẠY VÕ THUẬT CHO SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG

Bùi Thị Huyền

Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương

Email: huyencoicao@gmail.com

/Ngày nhận bài: **25/07/2025** /Ngày nhận bài sửa sau phản biện: **28/10/2025** /Ngày chấp nhận đăng: **01/12/2025**

TÓM TẮT

Võ thuật và nghệ thuật - thoát nhìn là hai thế giới riêng biệt, nhưng trên thực tế cùng một gốc rễ đó là sự khám phá và phát triển tiềm năng của con người. Bằng cách đổi mới phương pháp giảng dạy, giáo viên có thể biến võ thuật từ một môn thể chất đơn giản thành một phần quan trọng trong hành trình sáng tạo của sinh viên nghệ thuật. Đổi mới không phải là phá bỏ phương pháp cũ mà làm phong phú thêm các phương pháp giảng dạy cho từng đối tượng cụ thể. Ở bài viết này đề tài hướng tới đối tượng cụ thể là sinh viên Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương (Trường ĐHSPT Nghệ thuật TW) với phương pháp dạy học Võ thuật mới.

Từ khóa: Võ thuật, nghệ thuật, phương pháp, sinh viên, giảng dạy võ thuật

INNOVATION OF MARTIAL ARTS TEACHING METHODS FOR STUDENTS OF NATIONAL UNIVERSITY OF ARTS EDUCATION

ABSTRACT

Martial arts and the arts may at first appear to be separate realms, yet both share a common foundation in exploring and developing human potential. By renewing teaching approaches, instructors can transform martial arts from a purely physical discipline into an essential component of art students' creative development. Innovation in teaching does not replace traditional methods but enriches and adapts them to suit specific learner groups. This article focuses on students at the National University of Arts Education and proposes a new pedagogical approach to martial arts teaching that aligns with their artistic training needs.

Keywords: Martial arts, arts education, pedagogical innovation, students, teaching methods

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Nhắc đến võ thuật là trong đầu ai cũng nghĩ ngay đến những cú đấm, đá, thế tấn vững chắc, những kỹ thuật thép và sự nghiêm khắc trong tập luyện. Nhưng với sinh viên nghệ thuật thì áp dụng cách dạy truyền thống đó có thật sự hiệu quả, có mang lại hứng thú tập luyện cho sinh viên không? Câu hỏi được đa số giáo viên giảng dạy giáo dục thể chất đặt ra đó là làm thế nào để môn Võ thuật khô khan đó có thể giúp sinh viên không sợ khi học, hứng thú khi học và có thể áp dụng chính nghề nghiệp của mình vào trong quá trình học tập được. Với sự trăn trở nhiều năm giảng dạy giáo dục thể chất cho sinh viên nghệ thuật, đội ngũ giảng viên đã tìm ra một số biện pháp giúp sinh viên hào hứng khi đến giờ tập luyện võ thuật, giúp các em thỏa sức sáng tạo trong quá trình tập luyện như môn chuyên ngành của các em. Không chỉ nội dung Võ thuật thuộc học phần giáo dục thể chất mà tất cả các môn thể thao được lựa chọn giảng dạy cũng cần thiết được cải tiến về phương pháp giảng dạy để phù hợp với từng đối tượng người học khác nhau chứ không riêng gì sinh viên nghệ thuật.

Sinh viên ngành nào cũng có đặc thù riêng và giảng viên giảng dạy không chỉ môn Giáo dục thể chất mà tất cả các môn học cũng nên tìm tòi, cải tiến các

phương pháp dạy khác nhau để sinh viên hứng thú, liên hệ được với môn học của mình. Có như thế tinh thần học tập và tự giác học tập cũng như khả năng làm việc nhóm cũng sẽ tăng lên giúp gắn kết các thành viên trong lớp với nhau.

Trong môi trường đào tạo nghệ thuật, nơi sự sáng tạo, cảm xúc và tư duy nghệ thuật được đặt lên hàng đầu như Trường ĐHSPT Nghệ thuật TW, Trường Văn hóa Nghệ thuật Quân đội, các trường cao đẳng văn hóa nghệ thuật các tỉnh..., thì môn giáo dục thể chất thường bị xem là “môn phụ”, một môn học bắt buộc để hoàn thành tín chỉ hơn là một phần cần thiết của quá trình phát triển nghệ sĩ.

Mục tiêu của dạy võ thuật là giúp sinh viên nghệ thuật sử dụng võ thuật như một công cụ đắc lực để nâng cao sức khỏe, giải phóng tiềm năng cơ thể, làm giàu đời sống tinh thần và mở ra những chân trời sáng tạo mới, giúp họ trở thành những nghệ sĩ toàn diện hơn. Chúng ta sẽ khám phá cách biến một giờ học võ từ một nghĩa vụ thể chất trở thành một nơi thực hành nghệ thuật sống động, nơi đường quyền hòa quyền với đường nét, tiếng hét (kiai) đồng điệu với thanh âm, và tinh thần võ đạo trở thành chất liệu cho những tác phẩm nghệ thuật. Nơi sinh viên âm nhạc có thể áp

dụng dàn dựng, tiết tấu âm nhạc; sinh viên mỹ thuật áp dụng bố cục, hình họa vào võ thuật.

2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Bài viết sử dụng phương pháp đọc, phân tích và tổng hợp tài liệu để tổng hợp số liệu hàng năm của sinh viên khối ngành nghệ thuật, nghiên cứu đánh giá chương trình nội dung môn học Võ thuật dành cho sinh viên nghệ thuật. Tổng hợp thu thập số liệu thu thập được về thực trạng sinh viên nghệ thuật học nội dung Võ thuật nói riêng và môn Giáo dục thể chất nói chung. Ngoài ra đề tài còn sử dụng phương pháp quan sát sự phạm để thu thập và đánh giá nội dung chương trình nội dung Võ thuật trước và sau khi áp dụng phương pháp mới. Phương pháp thực nghiệm sự phạm cũng là phương pháp được sử dụng để tiến hành, đánh giá hiệu quả các biện pháp mà đề tài đề ra. Cuối cùng, phương pháp toán học thống kê dùng để đánh giá kết quả một cách chính xác và khách quan quá trình nghiên cứu và sử dụng phương pháp giảng dạy mới với toán học thống kê để xử lý số liệu, phân tích, đánh giá thông tin thu thập được. Từ đó, có cơ sở để đánh giá hiệu quả của phương pháp được áp dụng.

3. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

3.1. Đôi nét về đặc thù sinh viên khối ngành nghệ thuật

Sinh viên khối ngành nghệ thuật với đặc thù là sinh viên nghệ thuật nên việc tiếp thu những kiến thức thực hành các nội dung của môn giáo dục thể chất cũng bị ảnh hưởng bởi nghề nghiệp mà các em đã chọn.

Với đặc thù sinh viên các ngành như Sư phạm Mỹ thuật, Văn hóa nghệ thuật, Thiết kế đồ họa, Thiết kế thời trang... luôn làm việc với tranh ảnh nên khả năng quan sát rất tốt. Tuy nhiên, trong vận động cần sự nhanh nhạy, khả năng phản ứng nhanh với các tình huống như khi học câu lông, bóng rổ, võ thuật yêu cầu động tác dứt khoát xen lẫn uyển chuyển thì khả năng tiếp thu các nội dung học đó của sinh viên ngành Mỹ thuật và Văn hóa nghệ thuật, Thiết kế thời trang và Đồ họa lại không cao, khả năng phát lực, động tác mạnh mẽ, dứt khoát là rào cản với đa số các em.

Ngược lại, sinh viên ngành Sư phạm Âm nhạc, diễn viên kịch... được học các môn chuyên ngành như múa, dàn dựng với những động tác, chuyển động kết hợp với quan sát, làm theo và cũng thực hiện trên nền nhạc và đặc thù là chuyên ngành âm nhạc nên khả năng cảm thụ âm nhạc kết hợp động tác tốt hơn. Những động tác múa vừa uyển chuyển vừa dứt khoát. Vì vậy, khi học nội dung Võ thuật các em tiếp thu những động tác và vận dụng nó trong bài thi rất sáng tạo và đôi khi còn có thể kết hợp với nhạc. Một số em đã biết biến tấu, tự soạn ra một bài thi hoàn chỉnh dựa trên những động tác võ thuật cơ bản với một nền nhạc

mới với tiết tấu như kể một câu chuyện.

Từ thực tế trên, có thể thấy rằng, một chương trình võ thuật được thiết kế riêng cho sinh viên nghệ thuật không nên chỉ tập trung vào khía cạnh đối kháng, mà cần nhấn mạnh vào: Nhận thức và kiểm soát cơ thể, rèn luyện tinh thần và kỷ luật, giải tỏa căng thẳng, khơi nguồn cảm hứng sáng tạo và đặc biệt áp dụng được nghề nghiệp chuyên môn vào võ thuật một cách hợp lý.

3.2. Thực trạng phương pháp giảng dạy võ thuật cho sinh viên Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương

Giờ học giáo dục thể chất nói chung và giờ học nội dung Võ thuật nội khóa nói riêng đều được thực hiện theo kế hoạch thời khóa biểu của nhà trường, theo quỹ thời gian chương trình quy định và được tiến hành kiểm tra đánh giá theo quy định của Bộ GD&ĐT. Giờ học này là giờ truyền thụ kiến thức, kỹ năng, kỹ thuật các môn thể thao được quy định trong chương trình. Thực tế giờ học Võ thuật còn bộc lộ nhiều hạn chế ảnh hưởng không nhỏ đến chất lượng dạy học nội dung Võ thuật như việc bố trí sắp xếp thời khóa biểu chưa hợp lý, do Võ thuật là một trong 3 nội dung tự chọn thuộc học phần Giáo dục thể chất 2 nên có buổi 3 đến 4 lớp cùng học GDTC vì vậy số lượng sinh viên cùng học có thể rất đông và vào thời gian nắng nóng nên giảng viên chỉ có thể hướng dẫn, cung cấp cho sinh viên những kỹ thuật động tác mà không thể quan sát kỹ hay chia nhóm nhỏ để tập luyện và sửa sai ngay được.

Phương pháp giảng dạy nội dung Võ thuật của Trường ĐHSP Nghệ thuật TW từ trước đến nay được giảng dạy theo phương pháp dạy toàn lớp sau đó chia theo nhóm nhỏ từ 07 đến 10 sinh viên để tập luyện. Một nhóm có thể chỉ có nam hoặc chỉ có nữ hoặc có cả nam và nữ. Võ thuật là một môn thể thao khô khan, cứng nhắc bởi những tư thế tấn chắc chắn, những đòn đâm, đá, gạt đỡ dứt khoát. Thực tế khi giảng dạy nội dung Võ thuật tại Trường ĐHSP Nghệ thuật TW từ trước đến nay vẫn sử dụng phương pháp giảng dạy truyền thống cho toàn trường đó là giảng viên làm mẫu, hướng dẫn và sinh viên chỉ bắt chước, học theo, áp dụng theo mà không có sự sáng tạo trong cách thể hiện những bài quyền, thế tấn, đòn đâm, đá... Đặc biệt trong thực hiện các tư thế của bài quyền, giảng viên dạy như nào sinh viên cố gắng bắt chước làm theo như thế và đa số tiêu chí của sinh viên là thực hiện đúng và thuộc được bài là đã hoàn thành việc học mà không có sự sáng tạo, làm mới bài học để phong phú hơn cho bài học và thể hiện năng lực của tuổi trẻ là luôn sáng tạo và làm mới mình. Nghĩa là dựa trên cơ sở những động tác cơ bản, những nguyên tắc biên soạn bài quyền, một số mẫu bài quyền do giảng viên

cung cấp mà các em có thể sáng tạo ra bài quyền ngắn của mình dựa trên kiến thức đã được học để làm bài thi hoàn thành khóa học và ngoài ra sau khóa học các em có thể tự tin tham gia tập luyện và hướng dẫn được người khác. Chính điều đó đã làm ảnh hưởng không nhỏ đến kết quả học tập của sinh viên vì vậy cần tìm ra những phương pháp mới để nâng cao chất lượng dạy học nội dung Võ thuật cho sinh viên Trường ĐHSP Nghệ thuật TW.

3.3. Hạn chế của phương pháp giảng dạy Võ thuật truyền thống

Không thể phủ nhận được hiệu quả mà phương pháp giảng dạy võ thuật truyền thống mang lại trong việc đào tạo võ sĩ hoặc cho mục tiêu tự vệ thuần túy, nhưng lại bộc lộ những hạn chế khi áp dụng một cách máy móc cho sinh viên nghệ thuật như:

Phương pháp giảng dạy Võ thuật truyền thống mang tính chiến đấu cao do tập trung vào các tập luyện đối kháng, thắng-thua quá nhiều có thể gây ra tâm lý sợ hãi, e dè cho sinh viên, đặc biệt sinh viên nghệ thuật vốn đã có tính cách nhẹ nhàng, hoặc thể chất yếu, làm mất đi sự hứng thú với môn học.

Phương pháp giảng dạy Võ thuật truyền thống thường rập khuôn, thiếu tính sáng tạo thông qua việc yêu cầu sinh viên lặp đi lặp lại các bài quyền, đòan thể một cách chính xác tuyệt đối dẫn đến sự nhàm chán, cứng nhắc, đi ngược lại với tinh thần tự do sáng tạo của người nghệ sĩ dẫn đến tâm trạng, trạng thái người học đi xuống.

Ngoài ra phương pháp giảng dạy Võ thuật truyền thống thiếu sự kết nối với chuyên ngành của sinh viên. Sinh viên chưa tìm thấy được mối liên hệ giữa đi một bài quyền với việc dàn dựng một bài múa hay một điệu nhạc hay bố cục một bức tranh hay một bài biểu diễn...

Kỷ luật là cần thiết, nhưng môi trường học tập quá nghiêm khắc, quá đặt nặng sự uy nghiêm, la mắng to tiếng có thể dập tắt sự tò mò và khả năng tự khám phá của sinh viên nghệ thuật, những người vốn quen thuộc với môi trường khuyến khích thử nghiệm và chấp nhận sai sót và làm mới bản thân.

Phương pháp đánh giá chỉ dựa vào duy nhất một số tiêu chuẩn hà khắc là tốc độ, sức mạnh, độ chính xác của đòan thể sẽ không công bằng và không phản ánh được sự tiến bộ của sinh viên nghệ thuật ở các khía cạnh khác như sự cảm nhận cơ thể, khả năng biểu đạt hay sự uyển chuyển hoặc ý tưởng sáng tạo kết hợp giữa chuyên ngành và võ thuật.

Những hạn chế này đương nhiên tạo ra một rào cản vô hình, khiến võ thuật trở thành một trải nghiệm tiêu cực hoặc đơn thuần là một môn học “trả nợ”. Nó vô

tình bỏ lỡ cơ hội vàng để trở thành một chất xúc tác mạnh mẽ cho sự phát triển toàn diện của sinh viên nghệ thuật - những nghệ sĩ trong tương lai.

3.4. Đề xuất các phương pháp đổi mới trong dạy học Võ thuật cho sinh viên Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương

Đề võ thuật thực sự “chạm” đến với sinh viên nghệ thuật nói riêng cần một cuộc cách mạng trong phương pháp tiếp cận và giảng dạy để biến nó thành một bộ môn liên ngành, giàu tính thẩm mỹ và tập trung vào trải nghiệm cá nhân hơn là thành tích đối kháng. Một số phương pháp mới có thể áp dụng với sinh viên nghệ thuật như một bộ môn vừa có kỹ thuật vừa có tính nghệ thuật.

Học Võ cũng là một cách để học về lịch sử và văn hóa mới vì mỗi môn phái võ thuật là của một quốc gia hay một vùng khác nhau. Việc tìm hiểu về lịch sử hình thành và phát triển của một môn võ, trang phục, các nghi lễ... là cách để sinh viên tiếp cận với những nguồn cảm hứng văn hóa mới lạ, có thể được vận dụng vào thiết kế thời trang, kịch bản phim hay các tác phẩm hội họa.

Phương pháp giảng dạy võ thuật hiện nay là mô hình “một kích cỡ cho tất cả”. Thay vì máy móc, như thế phương pháp dạy học Võ thuật nên thay đổi theo phương pháp cá nhân hóa lộ trình và tăng cường tương tác qua lại giữa các môn liên ngành. Đề tài đề xuất một số phương pháp đổi mới phương pháp dạy học Võ thuật như:

- Phương pháp 1: Thay đổi phương pháp kiểm tra, đánh giá cuối kỳ - thi học phần. Thay vì thi một bài quyền cố sẵn hoặc một bài thi đối kháng, sinh viên có thể thực hiện một bài thi học phần gắn với đặc thù nghề nghiệp của mình tuy nhiên vẫn dựa trên chất liệu cơ bản là những tư thế tấn, tay chân, đòan đả, đá và nguyên tắc biên soạn một bài quyền từ 30 đến 50 động tác dưới sự đóng góp, sửa sai từ giảng viên trong quá trình học tập. Đây chính là phương pháp kiểm tra đánh giá có sự liên kết giữa các ngành học với nhau tạo ra hứng thú và kích thích tính tò mò, sáng tạo, dám thể hiện, dám nghĩ, dám làm của sinh viên khối nghệ thuật - khối mà tính mới, tính sáng tạo, tính đột phá, chất riêng của sinh viên được khai phá thêm. Đây cũng là tinh thần của học chế tín chỉ, khi giảng viên là người đưa ra vấn đề còn sinh viên là người giải quyết vấn đề chứ không còn tình trạng bắt chước, sao chép y nguyên. Đó cũng là quyền được sáng tạo của người học trong khuôn khổ môn Võ thuật và thật sự nó là bài tập đỉnh cao của sự kết hợp giữa kỹ thuật, nghệ thuật và sáng tạo.

- Phương pháp 2: Là phương pháp giúp nâng cao tinh thần đòan kết, gắn bó với nhau trong một tập thể.

Trong thời đại 4.0 như hiện nay thật dễ dàng để chúng ta lập ra một vòng tròn chia sẻ, nghĩa là dành thời gian cuối mỗi buổi học để sinh viên ngồi lại, chia sẻ về những gì họ cảm nhận được trong cơ thể, những khó khăn gặp phải, hoặc những ý tưởng bất chợt nảy ra trong lúc tập. Điều này tạo ra một cộng đồng học tập Võ thuật trong cùng một lớp, cùng một khoa, cùng một khóa hỗ trợ lẫn nhau và chính điều này đưa giảng viên thành người hướng dẫn thay chứ không phải người chỉ huy như cách giảng dạy Võ thuật truyền thống.

3.5. Lợi ích của phương pháp mới

Qua phân tích về hạn chế của phương pháp giảng dạy Võ thuật truyền thống và hai phương pháp giảng dạy đổi mới được đề xuất, dễ dàng nhận thấy việc áp dụng các phương pháp đổi mới này sẽ mang lại những lợi ích đa chiều, vượt xa mục tiêu sức khỏe thể chất đơn thuần mà từ trước đến nay khi nhắc đến giáo dục thể chất ai cũng chỉ nghĩ đến một lợi ích là nâng cao sức khỏe thuần túy. Thực chất khi áp dụng phương pháp giảng dạy Võ thuật mới lợi ích mà sinh viên nhận được không chỉ về mặt sức khỏe mà còn về mặt tinh thần, cảm xúc và ý chí. Hơn thế nữa sinh viên còn được mở mang thêm về thư viện ngôn ngữ cơ thể thông qua học tập môn Võ thuật.

Về mặt thể chất, không chỉ riêng nội dung Võ thuật mà đối với tất cả các môn thể thao đều giúp người tập nâng cao sức khỏe nói chung. Ngoài ra, cải thiện sự dẻo dai và sức mạnh cốt lõi và sức bền; khắc phục các tư thế đáng người, nét mặt; tăng cường nhận thức nguyên bản - cảm nhận về vị trí và chuyển động của cơ thể trong không gian nói riêng với nội dung Võ thuật.

Về mặt cảm xúc và tinh thần, phương pháp giảng dạy Võ thuật mới giúp người học giải tỏa căng thẳng thông qua các bài tập vận động vừa nhu vừa cương và kiểm soát hơi thở qua từng động tác chính là liệu thuốc giải tỏa stress hiệu quả. Phương pháp mới này giúp người học làm chủ được những kỹ thuật trong Võ thuật mà họ coi là khó, vượt qua giới hạn của bản thân giúp xây dựng sự tự tin vững chắc, không chỉ trên sân tập mà cả trên sân khấu và trong cuộc sống.

Về mặt rèn luyện ý chí đó chính là rèn luyện kỷ luật và sự kiên trì bền bỉ trong mọi tình huống. Tinh thần võ đạo dạy sinh viên rằng thành công không đến ngay lập tức, mà đòi hỏi sự nỗ lực bền bỉ - một bài học quý giá cho bất kỳ nghệ sĩ nào. Bất kỳ nghệ sĩ nào thành công cũng trải qua gian nan, thử thách và họ chắc chắn thành công khi kiên định với mục tiêu và bền bỉ theo nó đến cùng.

Phương pháp mới về giảng dạy Võ thuật còn mở rộng “thư viện” ngôn ngữ hình thể cho sinh viên nghệ thuật. Võ thuật còn cung cấp nguồn cảm hứng vô tận

sinh viên nghệ thuật có thể khai thác vô số ý tưởng cho tác phẩm của mình từ triết lý, lịch sử, thẩm mỹ của võ thuật. Bên cạnh đó, Võ thuật cũng giúp người học cải thiện khả năng tập trung, đây là một việc cần thiết trong tập luyện võ thuật giúp rèn luyện tinh thần, hỗ trợ cho các công việc đòi hỏi sự tỉ mỉ. Phương pháp giảng dạy Võ thuật mới này đặc biệt phá vỡ lối mòn tư duy về việc tiếp cận một lĩnh vực tưởng chừng không liên quan đến chuyên ngành của sinh viên giúp họ thoát ra khỏi nỗi sợ vô hình khi tiếp cận môn học mới, giúp họ nhìn nhận vấn đề từ những góc độ mới mẻ hơn thông qua tập luyện võ thuật kết hợp chuyên ngành.

4. KẾT LUẬN

Khi võ thuật không chỉ là công cụ tự vệ mà còn là phương tiện biểu đạt phá vỡ mọi rào cản để trở thành người bạn đồng hành quý giá trên con đường chinh phục nghệ thuật của thế hệ sinh viên nghệ thuật. Đây là minh chứng rõ ràng nhất cho thấy, mọi bộ môn, dù truyền thống đến đâu, đều có thể tìm thấy sức sống mới khi có sự giao thoa và tư duy cởi mở, sự liên hệ giữa các ngành luôn có nhưng cần được khai phá đúng cách. Đã đến lúc chúng ta nhìn nhận Võ thuật không chỉ là môn học chuyên luyện đòn thế, mà còn là một xưởng nghệ thuật độc đáo, nơi sản sinh ra một thế hệ nghệ sĩ mới - những người không chỉ tài năng trong sáng tạo nghệ thuật mà còn mạnh mẽ, cân bằng và thấu hiểu sâu sắc chính bản thân mình.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Đình Hoàng Anh (2024).** “Đổi mới phương pháp dạy học - khâu trọng tâm nhằm nâng cao chất lượng môn học Võ thuật công an nhân dân tại Trường Đại học Cảnh sát nhân dân”, **Tạp chí thiết bị giáo dục tháng 2/2024.**
- Hà Sỹ Nguyên (2024),** “*Giáo trình lý luận và phương pháp giáo dục thể chất*”. **Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội.**
- Nguyễn Toán, Phạm Danh Tôn (2015),** “*Lý luận và phương pháp thể dục thể thao*”. **Nxb Thể dục thể thao.**
- Nguyễn Thanh Tùng, Mạnh Thắng, Nguyễn Tuấn Anh, Đỗ Thế Hồng, Lê Trần Quang (2019),** “*Phương pháp giảng dạy và huấn luyện Võ cổ truyền Việt Nam*”. **Nxb Thông tin và truyền thông.**